

**МОРФОСИНТАКТИЧНИ РЕЛАЦИИ ИЛИ СИНТАКТИЧНА
ИДЕНТИФИКАЦИЯ С МОРФОЛОГИЧНИ СРЕДСТВА**

доц. д-р Мариана Лазарова
Бургаски свободен университет

**MORPHOSYNTACTIC RELATIONS OR SYNTACTIC IDENTIFICATION
WITH MORPHOLOGICAL TOOLS**

Assoc. Prof. Dr. Mariana Lazarova
Burgas free University

РЕЗЮМЕ: Граматическата форма на конкретната дума в конкретното изречение е резултат от неразделното функциониране на парадигматичните и на синтагматичните вътрешносистемни езикови връзки. В статията се разглеждат морфологични процедури (членуване, промяна по род и число, пасивизиране и др.) за диференциране на различни синтактични функции. По този начин се доказва, че зад привидни еднаквости стоят различни пораждачи механизми, че семантична роля и синтактична функция са различни явления.

Ключови думи: *морфосинтаксис, парадигматика, синтагматика, семантична роля, синтактична функция, формоизменение.*

ABSTRACT: The grammatical form of each concrete word in a concrete sentence is the result of the inseparable functioning of the paradigmatic and syntagmatic intra-system linguistic links. This paper looks into morphological procedures/categories (articles, gender, number, voice, etc.) for differentiating of different syntactic functions. Thus, it is proved that behind the ostensible similarities there are different initiating mechanisms, that the semantic role and the syntactic function are different phenomena.

Key words: *morphosyntax, paradigmatics, syntagmatics, semantic role, syntactic function, change of form.*

Речта е линейна, но отношенията между думите в речта се изграждат йерархично. И комуникативната, и репрезентативната функция на езика се реализират в резултат от единството на лексикална семантика и граматическа форма. Думите се подреждат линейно (по хоризонтал) и в лингвистиката това се нарича синтагматика. Формоизменението на думите, т.е. изменението им по вертикал, се определя като парадигматика. От Фердиданд дьо Сосюр до днес езиковедите използват понятията синтагматика и парадигматика в тесен и в широк смисъл. Семантикът Джон Лайънз, който е от школата на английския структурализъм, в свой труд по увод в езикознанието (*Introduction en la linguistica teoria*) определя синтагматичната ос като оста на логическата последователност на елементите, а парадигматичната ос като оста на логическата едновременност на елементите.

В книгата си „Идеи и методи современной структурной лингвистики” Ю. Д. Апресян казва, че „учението на Ф. дьо Сосюр за синтагматика и парадигматика премахва традиционното делене на граматиката на морфология и синтаксис и го замества с теория на парадигмите, изучаваща езиковите единици на парадигматичната ос, и теория на синтагмите, изучаваща лингвистичните единици на синтагматичната ос (Апресян, 1966).

За парадигматика може да се говори във всички случаи, когато ясно се виждат вариантите на даден инвариант. В този широк смисъл понятието парадигматика е приложимо към всички езикови равнища. Понятието синтагматика също е приложимо към всички езикови равнища, тъй като в широк смисъл синтагматиката се разбира като система от съчетателни възможности, които се опират на структурните значения на езиковите единици. В този смисъл може да се говори за синтагматика на морфологично равнище и за парадигматика на синтактично равнище.

Наред с предикативността, интонационната завършеност и граматическата оформеност са основни признаци на изречението. Граматическата форма на конкретната дума в конкретното изречение е резултат от неразделното функциониране на парадигматичните и на синтагматичните вътрешносистемни езикови връзки. Ако синтагматиката в граматичен план се характеризира с повторителност, то парадигматиката фиксира променливите, т.е. формалната вариативност на единиците.

Когато словесно се изразява идея, че човешко същество на десет години (дете) на следващия ден (утре) ще съобщи нещо в писмена форма, ще се използват лексемите *дете*, *утре*, *пиша*, *писмо*. Тези лексикални единици имат различни парадигми:

<i>дете</i>	<i>утре</i>	<i>пиша</i>	<i>писмо</i>
<i>детето</i>		<i>писмото</i>
<i>деца</i>		<i>ще пиша</i>	<i>писмата</i>
<i>децата</i>		<i>писмата</i>
	<i>ще пише</i>		
		

За да може изречението да е граматически оформено и в съответствие с целта на изказването, от вертикално подредените словоформи на лексемите с вариращи променливи езиковото съзнание избира по една словоформа и я съчетава в линеен ред (по хоризонтал) с другите лексеми. Само така може да се получи граматически оформена поредица от думи, която да се нарече изречение.

Всяко синтагматично свързване на думи в словосъчетание е морфологично образуване, тъй като синтагматичните свойства на лексикално-граматичните класове думи, наричани части на речта, са морфологично определени и фиксирани. Затова Л. Андрейчин определя синтаксиса като „наука за частите на речта като части на изречението” (Андрейчин, 1944). Ако думите в словосъчетанието нямат адекватна на езиковата система морфологична форма, словосъчетанието

се определя като неграматично, т.е. неправилно (*цветята цъфтя, малки човек, ходя го, е влезен*). Всяка от частите на речта, щом влезе в изречението и се превърне в негова част, се реализира като морфологичен вариант. Морфологично изменяемите синтактично самостоятелни части на речта са съществително, прилагателно, числително, местоимение и глагол. Наред с формоизменението всяка част на изречението запазва устойчиви синтактични характеристики. Това позволява в процеса на анализа да се установят типични за инвариантната синтактична позиция морфологични варианти. За да се установят морфологични процедури за идентифициране на определена синтактична позиция, ще се използват субституирането, трансформационният и компонентният метод на анализ.

Всяка конкретна синтактична позиция може да се заеме от хиляди думи, обединени не от нещо инвариантно в лексикалната си семантика, а от синтактичната позиция. Местоименията като думи, които не назовават, а указват, са субститути, т.е. инвариантни заместители на синтактични позиции. С именителните форми на личните местоимения се замества синтактичната позиция на подлога; с лични местоимения във винителен и дателен падеж – синтактичната позиция на допълнението (пряко и непряко); с показателни местоимения и словосъчетания *там, така, тогава, толкова, по такава причина, с такава цел* – обстоятелствени пояснения; с показателно местоимение за признаци *такъв, такава, такова, такива* – сказуемното определение. Синтактичната позиция може да е заета от словосъчетание, т.е. да има разширена част на изречението. В това словосъчетание само една самостоятелна и лексикално пълнозначна дума може да изпълнява експлицираната със субститута синтактична позиция, а останалите думи в словосъчетанието са някакви определения – съгласувани или несъгласувани. С изключение на сказуемното всички части на изречението могат да имат определения (включително и определението може да има свои определения). Например в изречението *Тази млада декораторка на луксозни жилища бе повикана много спешно от стопанката на обгорелия апартамент за отстраняване на повредите от пожара* чрез субститути се определят следните синтактични позиции:

Словосъчетание	Субститут	Синтактична позиция
<i>Тази млада декораторка на луксозни жилища</i>	<i>Тя</i>	<i>Разширен подлог</i>
<i>бе повикана</i>		<i>Сказуемо</i>
<i>много спешно</i>	<i>Така</i>	<i>Разширено обст. пояснение за начин</i>
<i>от стопанката на обгорелия апартамент</i>	<i>От нея</i>	<i>Разширено непряко допълнение</i>
<i>за отстраняване на повредите от пожара</i>	<i>С такава цел</i>	<i>Разширено обст. пояснение за цел</i>

Както може да се види от таблицата, същинският подлог е съществителното *декораторка*, обстоятелственото пояснение за начин е *спешно*, непрякото допълнение е *от стопанката*, а обстоятелственото пояснение за цел е *за отстраняване*. Останалите синтактично самостоятелни думи в словосъчетанията са определения. След отговор на въпроса какви определения (съгласувани или несъгласувани) и чии определения, синтактичният анализ ще бъде пълен. Морфосинтактичната процедура за диференциране на определенията е съгласуването. Ако в словосъчетание, изградено на принципа на субординацията, определението е изразено с част на речта, която има морфологична категория род (прилагателно, числително редно, пълна форма на притежателно или възвратно притежателно местоимение, показателно и въпросително местоимение за качество или признак и производните от въпросителното относителни, неопределителни, отрицателни или обобщителни местоимения, нелична глаголна форма – причастие), определението е съгласувано (*тази декораторка*, *млада декораторка*, *дуксозни жилища*, *обгорелия апартамент*). Когато определението е изразено с част на речта, която не притежава морфологична категория род, т.е. не се променя по род, определението е несъгласувано. Тази синтактична функция се изпълнява от съществително, наречие, квантификатор (най-често числително бройно), нелична глаголна форма деепричастие, някои местоимения. Несъгласуваните определения се присъединяват подчинително чрез прилагане или чрез предложна връзка. В разгледаното изречение *декораторка на жилища, много спешно, стопанката на апартамент, отстраняване на повредите, повредите от пожар* подчертаните части са несъгласувани определения.

В изречението *Един невнимателен пътник от туристическата група на площада блъсна грубо тайнствения предмет в ръцете на жената* след работа със субститути се установяват следните синтактични позиции:

Словосъчетание	Субститут	Синтактична позиция
<i>Един невнимателен пътник от туристическата група на площада</i>	<i>Той</i>	<i>Разширен подлог</i>
<i>блъсна</i>		<i>Сказуемо</i>
<i>грубо</i>	<i>Така</i>	<i>Обст. пояснение за начин</i>
<i>тайнствения предмет в ръцете на жената</i>	<i>Него</i>	<i>Разширено пряко допълнение</i>

Определението назовава характеристика на някаква същина, докато обстоятелственото пояснение определя действие, означено с глагола *сказуемо*. В словосъчетанията *група на площада, предмет в ръцете, ръцете на жената* подчертаните предложни групи, присъединени към доминанта (опората или главната дума в словосъчетанието), са несъгласувани определения, защото определят мястото на предмети, назовани със съществителни. Същите предложни групи могат да посочат и място на действие, означено с глагол *сказуемо* (напр. *Оти-*

вам *на площада, слагам в ръцете*). В разглежданото изречение обаче съчетаването на подчертаните предложни групи със сказуемото е нелогично и безсмислено (*на площада закачи, закачи в ръцете*), което доказва, че предложните групи не могат да бъдат обстоятелствени пояснения. В словосъчетанието, което е разширен подлог, съгласуваните определения са *невнимателен (пътник)* и *туристическа (група)*; *от група* е несъгласувано определение на несъгласуваното определение *на площада*. Позицията на допълнението е заета от словосъчетанието *тайнствения предмет в ръцете на жената*. Същинското допълнение е съществителното *предмет*, което диктува рода и числото на своето съгласувано определение *в ръцете*, което пък по принципа на рекурсията се свързва със своето несъгласувано определение *на жената*. С други думи има разлика между семантична роля и синтактична функция. Семантичната роля *място* може да изпълнява синтактичните функции *несъгласувано определение* и *обстоятелствено пояснение* – зависи към каква част на речта е отнесена: когато се подчинява на име е определение, а когато се подчинява на глагола сказуемо и обстоятелствено пояснение.

Използването на инвариантните заместители на синтактичните позиции позволява да се облекчи и да се коригира процедурата на синтактичния анализ, дава възможност да се стигне бързо до структурната схема на изречението като се изясни носещата му конструкция. Простото изречение може да е многословно и задаването на въпроси към всяка дума е трудоемко и обръквашо. Въпросите са външни по отношение на езиковата система и затова често коректно зададени въпроси водят до неправилно определяне на синтактична функция. Ако се опитаме да направим синтактичен анализ с въпроси на изречението *Яде ми се ябълка*, естествено е да попитаме *Какво (Що) ми се яде?* и да получим отговор *ябълка*. Твърди се, че имената, които отговарят на този въпрос (какво, що), са допълнения, следователно съществителното *ябълка* би трябвало да е допълнение. Когато се познават генериращите механизми на езиковата система, става ясно, че това твърдение е невярно. Генерирането на изречението започва от изграждането на флективния възел, т.е. от предикативното свързване на подлога и сказуемото. За предикативното свързване е характерно, че се осъществява вътре в компонентите, които в йерархично отношение са равнопоставени. Това значи, че ако единият компонент се промени по род или число, това води до същата промяна в другия компонент. Промяната на сказуемото в множествено число изисква промяна и в числото на съществителното в позиция на подлог и обратно: *Ядат ми се ябълки* (граматично неправилно е *ядат ми се ябълка* или *яде ми се ябълки*). Граматичната система изисква предикативно свързаните във флективен възел подлог и сказуемо да уеднаквяват взаимно граматическите характеристики, изразени с формообразуващи морфеми. Следователно, когато се водим не от външни за езиковата система въпроси, а познаваме генериращите механизми на езика, няма съмнение, че съществителното *ябълка* в изречението *Яде ми се ябълка* е подлог.

Субституцията на синтактична позиция с определена част на речта е една от процедурите за синтактична идентификация. Трансформационният метод на анализ е подходящ за разкриване на парадигматичните отношения в синтактичния ред, затова се използва и в морфологията, и в синтаксиса. Към трансформациите се отнасят формоизменението с цел съгласуване, промяната в синтактичната функция на определена дума или в структурата на изречението (например превръщането от актив в пасив), членуването, връзката между преходност и непреходност на глагола и падежите при местоименията и др. Трансформационният метод е в основата на морфологичните процедури за синтактична идентификация.

В изградено на принципа на субординацията подчинително словосъчетание с главна дума глагол и подчинена съставка съществително име, са възможни два синтактични варианта: съществителното е пряко допълнение и съществителното е сказуемно определение (Бъркалова, 1997; Пенчев, 1998, с. 63-64). Синтактичната функция на подчинената съставка е във връзка с преходността или непреходността на глагола. Планът на съдържанието включва два компонента – семантично съдържание и структурно съдържание (Бондарко, 1976; Куцаров 1997). Семантичното съдържание е инвариантът на системата от диференциални признаци на явлението и е свързан с извънезикови реалии, а структурното съдържание включва определени граматични функции и е свързано с вътрешно системни езикови особености. Лексикално-граматичните разрези преходност – непреходност на глагола имат структурен план на съдържанието. Преходните и непреходните глаголи нямат инвариантно общо в семантиката, но се противопоставят по синтактичните си характеристики: преходните глаголи могат да имат пряко допълнение, а непреходните не могат.

При подчинително свързване чрез прилагане на глагол и съществително подчинената съставка съществително име може да е пряко допълнение, но може да е и сказуемно определение. В словосъчетания от типа *отварям прозорец* и *заминавам доброволец* зад привидните еднаквости се крият различни пораждателни механизми. За декодиране на илюзорната тъждественост с цел определяне на синтактичната функция на подчинената съставка се използват морфологични процедури за пасивизация, промяна по число на опорната (главната) дума с цел проверка на съгласуването, членуване.

В словосъчетания от типа *отварям прозорец*, *вземам книга*, *давам интервю*, *пиша писма* опорната дума е преходен глагол, затова подчинената съставка съществително име, с която се назовава обектът на действието, е пряко допълнение. Това може да се експлицира със няколко процедури.

1. Подчинената съставка се субституира с лично местоимение във винителен падеж – *отварям го*, *вземам я*, *давам го*, *пиша ги*.

2. Словосъчетанието подлежи на процедура за пасивизиране: *отварям прозореца* – *прозорецът е отворен*; *вземам книга* – *книгата е взета*, *давам интервю* – *интервюто е дадено*; *пиша писма* – *писмата са написани*.

3. Промяната на доминантата (главния компонент в словосъчетанието) не води до морфологична промяна на подчинената съставка и обратно: *отварям/отваряме прозорец; вземам/вземаме книга; давам/даваме интервю, пиша/пишем писма.*

4. Подчинената съставка съществително име може да се членува: *отварям прозореца, вземам книгата, давам интервюто, пиша писмата.*

В словосъчетанията *заминавам доброволец, оставам длъжник, ставам директор, отивам войник* главният компонент е преходен глагол, а подчинената съставка съществително име е в синтактична функция на сказуемно определение. С други думи – в двете групи примери има привидна еднаквост, но синтактичната функция на подчинената съставка е различна. Доказва се с морфологични процедури: словосъчетанието глагол сказуемо плюс съществително допълнение може да се пасивизира, името може да се членува и да се замести с винителни форми на лично местоимение. Словосъчетанието глагол сказуемо плюс съществително име сказуемно определение не подлежи на пасивизация (*заминат е доброволец, станат е директор, отиден е войник*); съществителното не може да се членува (*заминавам доброволецът, оставам длъжникът, отивам войникът*); глаголът и името, когато образуват словосъчетание от сказуемо и сказуемно определение задължително са в едно и също число (*заминаваме доброволци, оставаме длъжници, ставаме директори*); сказуемното определени, за разлика от допълнението, не може да се субституира с винителни форми на личните местоимения (*заминавам го, оставам го, ставам го*).

Сказуемното определение може да се отнася към подлога (*влезе ядосан; изглежда весела; пристигнаха уморени*), но може да е и към допълнението (*ожениха го млад*). Морфологичната процедура промяна по род с цел съгласуване с опората е в основата на диференцирането на двата вида сказуемни определения. В изречението *Ожениха го млад* допълнението е изразено с лично местоимение, именителен падеж, трето лице, мъжки род (*го*). Неговата промяна по род и число автоматично води до същата промяна в рода и числото на прилагателното в синтактична функция на сказуемно определение към допълнението (*Ожениха я млада; Ожениха ги млади*). Процедурата действа и при сказуемно определение към подлога – *Тя го чакаше усмихната; Той го чакаше усмихнат; Те го чакаха усмихнати.*

Има фрази, които звучат двусмислено. Например в изречението *Тя я чакаше уморена* не е ясно дали тази, която чака, е уморена, или тази, която е очаквана, е уморена. Изречението *Взех го за управител* може да се тълкува в два аспекта: субектът е наел обекта за управител или субектът е сбъркал обекта с изпълняващия длъжността управител. Сериозен опит за обясняване на причините, довели до пораждането на подобни фрази, прави Ноъм Чомски (1998) с въвеждането на понятията повърхнинна структура и дълбинна структура. Според него причина за двусмислието в някои изречения е, че повърхнинната структура не експлицира адекватно дълбинната. Чомски различава повърхнинната структура на изре-

чението, организацията на категориите и фразите, които са пряко свързани с физическия сигнал, от лежащата в основата на фразата дълбинна структура – също система от категории фрази, но от по-абстрактно естество. Владееенето на езика изисква способност да се свързват адекватно дълбинните и повърхнинните структури, да има точно съответствие между това, което си поражда като мисъл, идея, чувство и пр., и това, което се материализира със средствата на езика под формата на индивидуална реч. Повърхнинната структура определя фонетичната интерпретация, а дълбинната структура изразява тези семантични функции, които имат значение за семантичната интерпретация. Когато става дума за владееене на език се има предвид не езикова активност, а езикова компетентност, т.е. способност да се премине от нивото на дескриптивна адекватност към ниво на обяснителна адекватност. Необходимо е не просто да се каже как е правилно да се каже дадено нещо на определен език, а да се обясни защо е правилно да се каже точно така и дори да се изградят алгоритми на активността, основаващи се на компетентността. Повърхнинната структура често подвежда и не носи информация. Владееенето на езика предполага познаване на свойства от по-абстрактно естество, които се експлицират чрез езикови процедури на речево равнище. Тези процедури по същество са морфологични, но са в основата на синтактичните идентификации, понеже за дадена синтактична позиция те са допустими, а за друга са недопустими, т.е. не работят. В изречението *Взех стареца за управител*, ако съществителното *управител* може да се членува (*Взех стареца за управителя*), значи това съществително е непряко допълнение (*Взех го за него*, т.е. обърках се, сгреших и го помислих за управител). Ако това съществително не може да се членува, значи е сказуемно определение (*Взех го за такъв*, т.е. наех го да изпълнява длъжността управител). Възможността за формални морфологични трансформации на повърхнинната структура позволява по-ясно експлициране на дълбинната. В случаи на речеви двусмислици езиковата компетентност трябва да наложи на езиковата активност вариант на максимално съответствие между двете структури. Когато двусмислието е съзнателно търсено, за постигането му отново е необходима езикова компетентност, т.е. за да може да играе с езиковата система, човек трябва да я познава перфектно.

Има случаи, в които дадена синтактична позиция може да се реализира ограничено само от определена част на речта. Например наречието означава признак на действие, означено с глагола сказуемо, а прилагателното – атрибутивен признак на някаква същина. обстоятелственото пояснение е второстепенна част от групата на сказуемото, определя начина и други обстоятелства, при които се извършва глаголното действие, затова се изразява с наречие, а не с прилагателно. Тръгвайки от тази постановка, не е трудно да посочим морфологични процедури за диференциране на сказуемно определение и обстоятелствено пояснение. В изречението *Тя (1) го (2) чакаше (3) ядосано (4)* от логическо гледище четвъртата съставка назовава начина, по който се извършва действието, затова е езиково реализирана с наречие, което от морфологично гледище се характеризира с неизменяемост (*Тя го чакаше ядосано. Той го чакаше ядосано. Те го чакаха*

ядосано.). В изречението *Тя (1) го (2) чакаше (3) ядосана (4) четвъртата съставка* от логическо гледище, т.е. на дълбинно равнище, означава атрибутивна характеристика на субекта на глаголното действие. Езиково това е изразено с прилагателно име, за което родът и числото са морфологични категории (*Тя го чакаше ядосана. Той го чакаше ядосан. Те го чакаха ядосани.*). Морфосинтактичната процедура за разграничаване на обстоятелствено пояснение от сказуемно определение, които понякога са формално еднакви (в среден род), е съгласуването, в основата на което стои промяна на подчинената съставка според рода и числото на доминантата. Ако връзката е осъществена чрез съгласуване, подчинената съставка е сказуемно определение; ако е реализирана чрез прилагане – подчинената съставка е обстоятелствено пояснение.

Да разгледаме изреченията:

1. *Стърчат самотни клоните.*
2. *Стърчат самотните клони.*
3. *Стърчат самотно клони(те).*

В 1 и 2 са употребени думи с едни и същи лексикално-граматически характеристики. Словоредът на двете изречения е еднакъв. Зад привидните еднаквости обаче се крият различни пораждащи механизми, за чието диференциране са необходими допълнителни аргументи с доказателствена стойност.

В словосъчетанието *самотните клони* от изр. 2 чрез членуването на подчинената съставка се доказва, че тя е в синтактична служба на съгласувано определение (при съгласуването според правилата в съвременния български език, ако трябва да се членува, се членува подчинената съставка). В привидно същото словосъчетание от изр. 1 е членувана главната съставка (доминантата в словосъчетанието – *клоните*), прилагателното *самотни* не е членувано и инвариантно като всяко сказуемно определение може да се замести с *такъв, такава, такова, такива*. Така процедурата членуване, която е морфологична, помага за диференциране на различни части на изречението.

В пример 3 словоредно второто място е заето от наречие (*самотно*), т. е. дума, която пояснява начина на действието, неизменяема е и изпълнява синтактична роля на обстоятелствено пояснение.

Какъв е стилистичният ефект от тези три различни начина на изразяване? Когато логическият акцент на фразата е върху начина, по който е извършено действието, уместно е използването на наречие като обстоятелствено пояснение за начин. Когато целта е да се подчертае характеристиката на субекта, назован с подлога, това може да стане или чрез съгласувано определение към тази главна част, или чрез сказуемно определение към подлога. Конструкцията със съгласувано определение е по-стандартна и с нея се стеснява обема на понятието, назовано с подлога, като той поема смисловия акцент на фразата. Конструкцията със сказуемно определение е по-нестандартна и дава възможност за акцентирание върху признака, означен с прилагателно име в позиция на сказуемно определение, защото чрез него активизира и атрибутивната връзка определение определяемо, и предикативната връзка подлог сказуемо.

Както вече се каза, зад привидни еднаквости често се крият различни поражащи механизми, които изискват различно морфологично оформяне и ако това не се направи, се променя идеята, кодирана чрез формите на думите в словосъчетанието, променя се смисълът на посланието чрез изречението. Например словосъчетанията *дълга, руса и къдрава коса* и *бронзов, сребърен и златен медал* са привидно еднакви, защото се състоят от едно съществително и три прилагателни в синтактична служба на съгласувани определения. От логическо гледище обаче тези словосъчетания са различни: в първото със съществителното се назовава едно понятие, като всяко прилагателно стеснява и конкретизира обема на назованото понятие, а при второто словосъчетание понятията са толкова, колкото са прилагателните имена, защото всяко прилагателно в съчетание със съществителното назовава различно понятие (бронзов медал, сребърен медал и златен медал са различни понятия). Различията на дълбинно равнище се кодират с различни форми на използваните думи: при първия тип словосъчетания се членува само първото прилагателно, а при втория вид, ако трябва да се членува, се членува всяко прилагателно, а съществителното остава в единствено число (бронзовият, сребърният и златният медал). *Задължително, електронно, мажоритарно гласуване* са три различни вида гласуване, но журналист от телевизионна медия говори за *задължителното електронно, мажоритарно гласуване*. Казано така, излиза, че това е един вид разностранно характеризирано гласуване, т.е. идеята не е кодирана адекватно, което при декодирането ѝ дава грешна информация на адресатите (*бившата* и *настоящата първа дама* – това са две различни жени, първи дами; *бившата* и *настояща първа дама* – става дума за една и също жена).

Използването на парадигматичните възможности на словоизменението в процеса на синтагматичното свързване на лексикалните единици дава възможност за постигане на по-точно съответствие между дълбинната и повърхнинната структура и е средство за синтактична идентификация, т.е. силен инструмент за прецизиране на изказа и за анализ на езиковите форми.

Литература:

1. Andreychin, L. Osnovna bulgarska gramatika. Sofiya, 1944.
2. Aprasyan, Yu. D. Idei I metodi sovremennoy strukturnoy lingvistiki. Moskva, 1966.
3. Bondarko, A. V. Teoriya morfologicheskikh kategfii. Leningrad, 1976.
4. Burkalova, P. Bulgarskiyat sintaksis – poznat I nepoznat. Plovdiv, 1997.
5. Kytsarov, Iv. Leksii po morfologiya. Plovdiv, 1997.
6. Penchev, Y. Sintaksis na suvremenniya bulgarski knizhoven ezik. Plovdiv, 1998.
7. Smirnitski, A. I. Logicheskoe I grammaticeskoe v slove. Viprosi grammaticeskoga stroya. Moskva, 1995.
8. Chomski, N. Tri profila. Sofiya, 1998.